

MOŽNOSTI ADAPTACE TRHU NA VÝVOJOVÉ ZMĚNY Z POHLEDU TEORETICKÉ EKONOMIE

Ing. Jiří Luňáček, Ph.D., MBA

Fakulta podnikatelská, Vysoké učení technické v Brně, Kolejní 4, 612 00 Brno

Abstrakt

Tento příspěvek je zaměřen do oblasti teoretické ekonomie. Snaží se navrhnout postupy, pomocí kterých je možno vysvětlit chování tržních subjektů odporující postupům neoklasické ekonomie. Pro tyto tvrzení bere základ ve skutečnostech, které je možno podrobně popsat. Náležitá pozornost je věnována fenoménu „rostoucích výnosů“, tedy části které není v neoklasické ekonomii věnována dostatečná pozornost. Článek přináší i postupy pro matematické vyjádření vývojové závislosti a možnosti jednotlivých variant řešení.

Klíčová slova

Výnosy, rostoucí výnosy, klesající výnosy, vývojová závislost, neoklasická ekonomie, homogenní a heterogenní preference

Úvod

Čas od času se objevují pokusy změnit paradigma v ekonomii. Některé upadnou v zapomnění, jiné se zprvu vymezují jako alternativy, ale postupně jsou do hlavního proudu absorbovány jako zobecnění nebo zvláštní případ již známých jevů. Jeden z takových pokusů se zrodil v 70. letech 20. století. Svým způsobem to nebyl pokus úplně nový; měl mnoho předchůdců, jejichž teoretické úvahy však zpravidla neústily v ambici narušit dominanci hlavního proudu ekonomie, případně na to neměly sílu.

Neoklasická mikroekonomie byla dlouho napadána za svou ahistoričnost. Nová alternativa - ekonomie stavějící na realitě - chtěla historii učinit středobodem svého zkoumání. „Co se stalo, nelze odestát“ mělo být hlavním mottem ekonomie budoucnosti.

Soudobá teoretická ekonomie nemá dobré nástroje pro analýzu dynamiky a změny. Ekonomický systém je třeba sledovat v čase, protože historie má zásadní dopad na stezku, po níž se systém bude ubírat. Diskuse o přirozených monopolech a tržních selháních se stěží obejde bez hospodářsko-politických doporučení. Tato nová teorie si vzala jako základ zákon rostoucích výnosů. Není tedy překvapivé, že rozpracování vývojové závislosti se týká síťových odvětví, která bývají uváděna jako příklad odvětví, jejichž nákladové podmínky je předurčují k existenci přirozeného monopolu. Pramalá víra ve schopnosti tržního mechanismu se jako „lavinovka“¹ vine články teoretiků vývojové závislosti. Touhu po usměrňující ruce státu zpravidla nevyjadřují tak explicitně jako averzi k laissez-faire, přesto však z jejich úvah číší.

Kritika zákona klesajících výnosů

Nové chápání je možno vysvětlit pomocí srovnání s neoklasickou mikroekonomií. Klíčovým prvkem „konvenční ekonomie“ jsou klesající výnosy. Každý impuls, který rozechvěje ekonomický systém, se setká se zápornou zpětnou vazbou, která vede ke stabilizaci systému. Ať je počáteční efekt jakkoli velký, postupně je utlumen a systém konverguje k rovnováze. V takovém systému má smysl předpokládat, že alokace zdrojů může být za jistých podmínek efektivní.

Proti tomu je možno využít koncept rostoucích výnosů, který je pro moderní svět stále typičtější. (Krugman, 1991) Pro vysvětlení je možné vyjít z díla klasika teoretické ekonomie, Alfreda Marshalla. Ten o rostoucích výnosech uvažoval, ale přes jinak nesmírný Marshallův vliv na budoucí podobu ekonomie se tato část jeho odkazu příliš neujala. Marshall nepovažoval rostoucí výnosy za všeobecný fenomén. (Frank, 1995, Soukupová a kol, 1999) Nejlepší spojnice mezi Marshalllem a moderními zastánci rostoucích výnosů je tato věta: „Zatímco podíl, který má na výrobě příroda, vykazuje

¹ Jde o spojovací článek mezi jednotlivými členy družstva při přechodu lavinového terénu. V případě neštěstí je pomocí něho možno rychleji najít ostatní členy družstva. S příchodem moderních lavinových vyhledávačů se již prakticky nevyužívá.

tendenci ke klesajícím výnosům, podíl, který má člověk, vykazuje tendenci k rostoucím výnosům." Vzhledem k růstu významu znalostí v moderní ekonomice je reorientace ekonomů na zkoumání rostoucích výnosů nanejvýš žádoucí. (Marshall, 1961)

Z dalších slavných jmen minulosti bývá kromě Marshalla v kladných souvislostech zmiňován Adam Smith a samozřejmě předchůdce prostorové ekonomie Johann von Thunen, který přispěl k tomu, že v regionálně-ekonomických vědách se nezvratitelnost minulého vývoje bere jako samozřejmý nástroj využívaný k analýze rozvoje osídlení a průmyslových center. Rozhodnutí průkopníků ovlivňují volbu dalších obyvatel a firem toužících využívat výhody plynoucí z geografické koncentrace (tedy zhruba toho, čemu Marshall říkal externí úspory z rozsahu).

Někteří autoři (Artur, 1989, 1987, 1997, 1999, Krugman, 1998, 1991) tvrdí, že je užitečné srovnat ekonomii s ostatními vědami, aby demonstrovali svá základní východiska. Konvenční ekonomie se podle nich shlíží v newtonovské fyzice, která je nyní již poněkud zastaralá. Takto pojatá ekonomie lpí na předpokladu konvexnosti, který je podmínkou konvergence ekonomických modelů k jedinečnému a stabilnímu rovnovážnému bodu. Nová teorie hledá paralely v moderní nelineární fyzice a leccos přejímá z biologie. Ekonomie bez stabilizačně působících klesajících výnosů neskýtá příliš nadějí, že bude nalezen jediný rovnovážný a předvídatelný bod. Naopak, v souladu s teorií chaosu, kterou již nyní sdílejí jako své východisko ekonomové, fyzikové i biologové, je přípustných hned několik rovnovážných řešení, která jsou díky sebesposilujícím mechanismům stabilní. Je nemožné dopředu říci, ke kterému rovnovážnému stavu se systém přikloní. To záleží na náhodě a několika počátečních krocích, po nichž se začne prosazovat pozitivní zpětná vazba. Počáteční úspěchy se proměňují v ještě větší úspěchy. Počáteční neúspěchy bývají fatální a ne-odčinitelné.

To lze demonstrovat pomocí variace na oblíbenou školní statistickou úlohu. Představme si, že taháme modré a červené koule z urny, kde je na počátku rovné zastoupení obou barev. Po každém vytažení se koule vrací zpět a spolu s ní je do urny přidána další koule stejné barvy. Arthur, Ermoliev a Kaniovski (Artur a kol., 1987) poskytují matematický důkaz, že proporce barev nekolísají náhodně mezi 0 a 1, ale časem se s pravděpodobností rovnou jedné uchýlí k libovolnému bodu mezi 0 a 1 (tj. při každém pokusu k jinému) a tam zůstane. Proces je zjevně vývojově závislý - pravděpodobnost, že v n-tém tahu bude tažena modrá, je rovna podílu modrých koulí po (n-1) tazích.

Realita vývojové závislosti

V současné době patří mezi nejvyužívanější formáty záznamu digitální hudby mp3² a wma³. Tento trh je možno popsat jako místo, kde největší výhodu získá ten, jehož produkt obsadí celý trh. Čím více lidí bude sdílet jeden standard, tím větší budou mít možnost vyměňovat si nahrávky a tím více poroste segment trhu na úkor druhého standardu. půjčoven bude vznikat. Na trh byl první uveden standart mp3, tržní podíl byl tedy v jeho prospěch. Pro rozšíření wma ale hovoří jeho snadná aplikace jak do počítačů, tak i do jednoúčelových přehrávačů. Dnes tedy vedení patří jednoznačně mp3. Tento výsledek se nedal předvídat dopředu; šťastná náhoda (například vydařená reklamní kampaň) mohla potkat i konkurenta.

Nepředvídatelnost výsledku však zdaleka není nejvýznamnějším problémem. (Cowan, 1996) Důležitá je nezvratitelnost vzniklé rovnováhy tržními silami; stejnými silami, které k jejímu vzniku vedly. Lidé si pořizují nový přehrávač, přirozeně chtějí sdílet výhody společného standardu, což jeho postavení dále utužuje. To by stále ještě nevadilo, kdybychom si mohli být jisti, že standard, který je takto náhodně determinován i pro budoucí generace, byl lepší než všechny ostatní. Taková záruka bohužel chybí, což představuje možnost závažného tržního selhání. (Coase, 1974)

Stejná věc se může přihodit i nenáhodně, za předpokladu racionálního rozhodování jedinců maximalizujících svůj užitek. Mohou existovat technologie, které zpočátku přinášejí menší užitek,

² Formát MP3 je určen k nahrávání a poslechu hudby (zvuku). Formát MP3 je pouze jedním z řady MPEG (Motion Picture Experts Group) formátů. Původně byl formát MPEG používán pro vysokou kompresi videa a je používán také k vysoké a velmi kvalitní kompresi zvuku. Mp3, plným názvem MPEG-1 Audio Layer III, je kompresní ztrátový formát, který ve své nejvýkonnější verzi Layer III nabízí ideální podmínky pro kompresi zvukových dat. Tato komprese umožňuje snížit datový objem až na jednu dvanáctinu originálu a to při téměř nezatelném úbytku zvukové kvality.

³ WMA (Window Media Audio) je formát vyvinutý jako součást Windows Media byl původně určen jako konkurent MP3 (které bylo patentované a Microsoft musí platit za jeho začlenění ve Windows). Aktuální verze kromě původního kodeku přidává i zvláštní kodeky pro bezztrátovou a multikanálovou kompresi.

později však své konkurenty doženou a předběhnou. Přesněji řečeno by je dohnaly a předehnaly, kdyby dostaly šanci to uskutečnit, což je ovšem nereálné. (Puffert, 2001, 2003)

Takovou situaci navozuje tabulka, která zobrazuje výplaty dvou soupeřících technologií v závislosti na počtu lidí, kteří si je již dříve zvolili.

Tabulka 1: Užitek technologií (Puffert, 2001)

Výplaty technologií při homogenních preferencích												
Počet zákazníků		0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
Technologie A		10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Technologie B		4	7	10	13	16	19	22	25	18	31	34

Technologie A nabízí průkopníkům větší užitek, ale s rozšiřující se sítí uživatelů rostou její přínosy velmi pomalu. Technologie B má pomalejší nástup, ale záhy se stane výrazně výhodnější než A. Decentralizované rozhodování tedy vede k tržnímu selhání, ačkoli se každý chová naprosto racionálně.

Tento příklad však stále neříká vše; zákazníci mají homogenní preference a je přede jasné, jak budou volit. Daleko zajímavější a pro vývojovou závislost relevantnější je příklad se symetrickými, stejně výhodnými volbami, kde zákazníci mají heterogenní preference. Model umožňuje elegantně srovnat dynamiku systémů ; různých předpokladů o typu výnosů.

Existují dvě stejně velké skupiny lidí - potenciálních zákazníků R a S, kteří mohou i lit ze dvou technologií A a B. Volba je jednou pro vždy dána a budoucí rozhodnutí ostatních lidí nemají vliv na výplatu. (Puffert, 2003)

Tabulka 2: Výsledky (Puffert, 2001)

Výplaty technologií při heterogenních preferencích		
	Technologie A	Technologie B
Subjekt R	$a_R + r \cdot n_A$	$b_R + r \cdot n_B$
Subjekt S	$a_S + s \cdot n_A$	$b_S + s \cdot n_B$

Vysvětlivky:

a_R ...výplata subjektu R, je-li počet stávajících zákazníků technologie A nula (analogicky pro ostatní kombinace zákazníků a technologií). Předpokládá se, že subjekty R přirozeně tíhnou k volbě technologie A, subjekty S zase k B, tj. $a_R > b_R$ a $a_S < b_S$.

n_A, n_B ...počet lidí, kteří se již rozhodli pro jednu z technologií,
 r, s ...parametry zohledňující typ výnosů z rozsahu.

Pro $r < 0$ je výplata technologie klesající funkcí počtu zákazníků , což znamená klesající výnosy.(stejným způsobem je možno vysvětlit i parametr s) Subjekty mají sice vnitřní preferenci, ale pokud jim jejich oblíbená technologie poskytne menší výplatu, vyberou si konkurenci. Pro $r = 0$ je výplata zcela nezávislá na volbách ostatních lidí a vykazuje konstantní výnosy. Pro $r > 0$ výplata roste s počtem uživatelů - výnosy jsou rostoucí. Přes inherentní preferenci subjektů R pro technologii A se může stát, že velký počet příznivců B zvrátí jejich volbu od A k B (a opačně).

Není těžké odhadnout, jaký bude výsledek při každém ze tří předpokladů o výnosech. Nejjednodušší je začít s konstantními výnosy. Subjekty R budou zjevně volit A, subjekty S vyberou B. Jsou-li obě skupiny stejně velké, konečný výsledek nevyhnutelně směřuje ke sdílení trhu, přičemž každá technologie získá padesátiprocentní podíl. Na konečný výsledek zde nemá vliv dynamika systému. Je jedno, v jakém pořadí lidé svou volbu činí.

Tomuto jevu se říká ergodicita - systém je schopen setřást svou historii; všechna pořadí voleb vedou ke stejnému cíli. Z jakéhokoli bodu se lze libovolnou cestou dostat k předem jasnému výsledku, jehož poloha je zabudována v předpokladech o preferencích. (David, 1985)

Komplikovanější situace nastává při klesajících výnosech. Přirozenou bariérou pro nekonečné šíření standardů představuje moment, kdy výplata plynoucí z volby dosáhne nuly. Při předpokladu, že každá z technologií by tuto bariéru prolomila, kdyby šiji zvolily všechny subjekty (tj. při předpokladu, že ras klesají dostatečně rychle) se opět dostáváme ke sdílení trhu. Dynamika je nyní sice zajímavější

(náhodná procházka omezená nepropustnými bariérami), ale v zásadě ji stále můžeme oddělit od výsledku. Výše uvedené závěry o ergodicitě platí i zde. Klesající výnosy vykonávají zápornou zpětnou vazbu, která znemožňuje jedné technologii ovládnout celý trh. (David, 1997)

Analyticky nejvýznamnější jsou přirozeně rostoucí výnosy.. Na rozdíl od klesajících výnosů, kde zvýšený zájem o jednu z technologií vyvolal pokles její atraktivity, zde působí pozitivní zpětná vazba. Náskok jedné z technologií její přitažlivost znásobí. Nebude-li rozdíl mezi počtem uživatelů A a B příliš velký, budou lidé volit podle svých vnitřních preferencí. Jakmile se však předstih kterékoli z nich zvýší nad kritickou mez, přetáhne tato vítězíci technologie i zákazníky, kteří by při konstantních výnosech preferovali konkurenci. Tento proces je nezvratitelný, protože při kladném parametru r (příp. s) součin tohoto parametru a počtu zákazníků roste, což zvyšuje výplatu úspěšnější technologie, kdežto konkurence stagnuje. Dynamiku lze popsat jako náhodnou procházku s jednosměrně propustnými hranicemi. Proces je neergodický - dynamiku nelze odloučit od výsledku. Záleží na tom, v jakém pořadí lidé volí. Pokud budou mezi průkopníky převažovat subjekty R, vyberou i za ostatní (za opozdilce, ale i za budoucí generace) technologii A. Za předpokladu, že n -tým vybírajícím může se stejnou pravděpodobností být příznivec A i příznivec B, je konečný výsledek neodhadnutelný.

Z výše uvedeného je tedy možno popsat čtyři základní vlastnosti systémů s pozitivní zpětnou vazbou: (David, 1999, 2000)

- více dosažitelných rovnováh - výsledná je neurčitá a neodhadnutelná,
- možná neefektivnost - má-li lepší technologie zpočátku smůlu, zůstane lidstvo u horší možnosti (to se údajně přihodilo OS2⁴, o kterém odborníci tvrdí, že byl kvalitnější než MS Windows),
- uvíznutí - jakmile se jedno řešení prosadí, je těžké jej opustit,
- vývojová závislost - dynamika není ergodická; počáteční události, které se mohou jevit jako nepodstatné, jsou schopny systém vychýlit a rozhodnout, které řešení bude přijato.

Doplnění modelu vývojové závislosti

Poměrně záhy po zveřejnění prvních postupů pro vysvětlení vývojové závislosti se tato skutečnost stala předmětem sporu mezi renomovanými ekonomy. Liebowitz a Margolis přinesly nejucelenější doplnění původní práce. (Liebowitz, Margolis, 1990, 1995, Liebowitz 2002)

Vývojová závislost prvního stupně se prosazuje kdekoli, kde důsledky minulých rozhodnutí jsou výchozími podmínkami rozhodnutí budoucích. S takto pojatou vývojovou závislostí se lze setkat i v sebevíce formalizovaných a od reality odtržených ekonomických modelech. Například zásoba kapitálu je výsledkem minulých rozhodnutí investovat. Rovněž rozlišení krátkého a dlouhého období by mohlo spadat do této kategorie. Existence krátkého období implikuje jistou setrvačnost, které se lze zbavit teprve v dlouhém období. Tato kategorie vývojové závislosti dost dobře nemůže zakládat důvod pro tržní selhání.

Vývojová závislost druhého stupně znamená, že volby, které byly optimální ex ante, se při pohledu zpět mohou jevit v podstatně horším světle. Lidé si uvědomují, že kdyby měli včera dnešní informace, učinili by jiná rozhodnutí. Ani tuto zpětnou lítost nelze považovat za tržní selhání - je to nevyhnutelný důsledek nedokonalých informací. Dokonalé informace nemohou být smysluplným měřítkem pro hodnocení reality.

Teprve třetí stupeň vývojové závislosti bychom mohli považovat za tržní selhání - kdybychom ovšem našli nějaký reálný případ. Nejzávažnější stupeň vývojové závislosti předpokládá, že se nacházíme ve stavu, který je horší než jiný dosažitelný stav, kterého však z nějakého důvodu dosaženo není, přestože náklady na změnu jsou nižší než přínosy ze změny plynoucí. (Katz, Shapiro, 1985, 1984, Liebowitz, 2002)

Pokud jde o onen neznámý důvod, mají Liebowitz a Margolis na mysli koordinační selhání, kterým uvádějí již autoři dříve. Arthur se netají tím, jak by si představoval nápravu tohoto selhání tržního mechanismu. (Arthur, 1994) Kompenzace těch, kteří by si na svá bedra dobrovolně uvalili náklady spojené s přechodem na výhodnější technologii (výhodnější ovšem až od jisté úrovně, viz. předcházející text) mu oprávněně připadají krkolomné a nepraktické. Nadějnější je podle něj nechat jednat centrální autoritu, která by se zaručila za financování výzkumu méně populárních technologií a za převzetí nákladů jejich zavedení.

⁴ OS/2, operační systém pro počítače IBM PC, který byl prvním o/s s preemptivním multitaskingem a multithreadingem a řadou pokročilých vlastností. Proti Windows vynikal stabilitou, skutečným multitaskingem.

Závěr

Vývojová závislost a větší role času v ekonomické analýze nepochybně má budoucnost. Musí však jít o poctivou analýzu a pečlivou práci s fakty, nikoli o ledabylý, průhledný plášť, v němž vězí ideologické přesvědčení autorů, které oni sami tak rádi předhazují svým oponentům. Zmiňování motýlího efektu není vhodným způsobem, jak se odlišit od zjednodušujících modelů ekonomie hlavního proudu. Aby máchnutí motýlích křídel mohlo způsobit bouři na druhém konci zeměkoule, musel by se celý ostatní svět zastavit, protože jinak by souběžně působilo nekonečné množství jiných faktorů, které by motýlovu sílu bez problému neutralizovaly.

Neoklasickou ekonomii je nutno doplnit o část, která neignoruje pouze mechanistní pohled na svět, která neignoruje lidskou vůli, podnikavost a schopnost přetvářet si svět podle vlastních záměrů. Procesy, kterými se systém pohybuje vpřed, nejsou vůbec náhodné. Stojí za nimi interakce milionů lidí. Stejně jako nemůžeme zastavit svět, aby motýl mohl změnit počasí, nelze předpokládat, že lidé budou pasivně pozorovat, co se kolem nich děje, aniž se pokusí využít ziskových příležitostí, které jim jejich prostředí nabízí.

Tím nemá být řečeno, že vývojová závislost do ekonomie nepatří. Naopak, v některých subsystémech ekonomické teorie čeká vývojovou závislost skvělá budoucnost. Nepochybně se uplatní (a už se uplatňuje) v rozvojové ekonomii. Mnohá čerstvá hospodářsko-politická doporučení byla již implementována a bouřlivá diskuse o vhodnosti regulace odvětví, které sice vykazuje tendence k dominanci jedné firmy, ale zároveň se nechová jako monopolista zvyšující ceny, dosud neskončila. Vedou se spory, zda dominance Microsoftu bude trvat navěky, (Puffert, 2003) protože jsme u jeho výrobku uvízli, nebo zda je Microsoft jenom epizodou v seriálu monopolů, která pomine, jakmile se objeví něco lepšího. Zatím nebylo bez pochybností prokázáno, že podřadné standardy mohou přežít ve světě, kterému vládne konkurence, avšak doporučení ekonomů politikům často předpokládají opak.

Literatura

Časopisy:

- ARTHUR, W., B. 1989. *Competing Technologies, Increasing Returns, and Lock-In by Historical Events*. Economic Journal 97: p642-65.
- ARTHUR, W. B., ERMOLIEV Y., KANIOVSKI M. 1987. *Path Dependent Processes and the Emergence of Macrostructure*. European Journal of Operational Research 30: p. 294-303
- COASE, R. H. 1974. *The Lighthouse in Economics*. Journal of Law and Economics 17: p. 357-76.
- COWAN, R., 1996. "Sprayed to Death: Path Dependence, Lock-in and Pest Control Strategies." *Economic Journal* 106: 521-42.
- DAVID, Paul. A. 1985. *Clio and the Economics of QWERTY*. American Economic Review, 75: p. 332-7.
- DAVID, P.A. 1997. "Path Dependence and the Quest for Historical Economics: One More Chorus of the Ballad of QWERTY." University of Oxford Discussion Papers in Economic and Social History, Number 20., dostupné z <http://www.nuff.ox.ac.uk/economics/history/paper20/david3.pdf>
- KATZ, M. L., SHAPIRO. C. 1985. "Network Externalities, Competition, and Compatibility." *American Economic Review* 75: 424-40.
- KATZ, M. L., SHAPIRO. C. 1994. "Systems Competition and Network Effects." *Journal of Economic Perspectives* 8: 93-115.
- KRUGMAN, P. 1991. "Increasing Returns and Economic Geography." *Journal of Political Economy* 99: 483-99. dostupné z <http://www.pkarchive.org>
- KRUGMAN, P. 1998. *The Legend of Arthur*, dostupné z <http://www.pkarchive.org>
- LIEBOWITZ, S.J., MARGOLIS. E.S. 1990. "The Fable of the Keys." *Journal of Law and Economics* 33: 1-25.
- LIEBOWITZ, S.J., MARGOLIS. E.S. 1995. "Path Dependence, Lock-In, and History." *Journal of Law, Economics, and Organization* 11: 204-26. dostupné z <http://wwwpub.utdallas.edu/~liebowit/paths.html>
- PUFFERT, D. J. 2001. "Path Dependence". EH.Net Encyclopedia, edited by Robert Whaples. June 10, 2001. URL <http://eh.net/encyclopedia/article/puffert.path.dependence>
- PUFFERT, D. J. 2003. "Path Dependence, Network Form, and Technological Change." In W. Sundstrom, T. Guinnane, and W. Whatley, eds., *History Matters: Essays on Economic Growth, Technology, and Demographic Change*. Stanford: Stanford University Press dostupné z http://www.vwl.uni-muenchen.de/ls_komlos/nettech1.pdf

Knihy

- FRANK, R.H. *Mikroekonomie a chování*, 1. vyd. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1995. 765s. ISBN 25-042-95
- MARSHALL, Alfred. 1961/1891. *Principles of Economics*. Vol. 1. 9th ed. London: Macmillan.
- Liebowitz, S.J. 2002. *Rethinking the Network Economy*. New York: AMACOM, 252 p. ISBN 0-8144-0649-1

Knihy – více autorů

- SOUKUPOVÁ, J. - HOŘEJŠÍ, B. - MACÁKOVÁ, L. - SOUKUP, J. *Mikroekonomie*. Management Press, 2. vydání, Praha 1999, ISBN 80-7261-005-8

Ostatní

- David, P. A. 1999. "At Last, a Remedy for Chronic QWERTY-Skepticism!" Working paper, All Souls College, Oxford University. Dostupné z <http://www.eh.net/Clio/Publications/remedy.shtml>
- David, P. A. 2000. "Path Dependence, Its Critics and the Quest for 'Historical Economics'." Working paper, All Souls College, Oxford University. dostupné z <http://www-econ.stanford.edu/faculty/workp/swp00011.html>

THE POSSIBILITIES OF MARKET DEVELOPEMENT CHANGES ADAPTATION FROM THEORETIC ECONOMY POINT OF VIEW

Summary

Aiming of this article is on area of Theoretical Microeconomics. The current orthodoxy is criticized for overemphasizing the role of decreasing returns. Under decreasing returns, exogenous shocks are easily absorbed by the system and economists equipped with sophisticated tools are able to predict the result.

The goal of paper gives an account of a recent attempt to rebuild economics along the lines of increasing returns. The used methods are coming out of current orthodoxy Microeconomics, which is criticized for overemphasizing the role of decreasing returns. Under decreasing returns, exogenous shocks are easily absorbed by the system and economists equipped with sophisticated tools are able to predict the result. For the nowadays economists try to make a correct picture of the modern world which is largely dominated by increasing returns. It is a typical, that small events, however unimportant they may seem, are magnified by the positive feedback. The system is thus set on a path and cannot shake off its history. Path dependent processes are illustrated by the persistence of the two formats of music for computer usage, MP₃ and WMA. As the world is stuck with an inferior standard, government action is needed to adopt a better alternative. However, the second part of the article offers a successful refutation by Liebowitz and Margolis of the "path dependency" story both on the empirical and theoretical ground. This particular example of path dependency evolved into an ambitious interdisciplinary project whose aim is to introduce new, visionary approaches into the scientific thinking.

The result mean to change and to complete the Neo - Classic Economics about part, that the no disregards only mechanist view of the world, there is disregards human will, enterprise and ability remodel world accordance with personal design. Processes that the system moves forward aren't at all random fluctuations.

Recenent/Reviewer:

doc. Ing. Alena Kocmanová, Ph.D.
Brno University of Technology
Faculty of Business and Management
Kolejní 4
612 00 Brno, Czech Republic
E-Mail: kocmanova@fbm.vutbr.cz